

DEBAT CIUTADÀ (LIII)

OPINIÓ CIUTADANA SOBRE EL TURISME (XIV)

Com és habitual, en els mesos estiuencs elaboram una anàlisi global del nostre sector turístic. Si en el número 278 demanàrem l'opinió als empresaris del ram, avui volem polsar les valoracions i preocupacions ciutadanes envers el principal motor de la nostra economia. Com sabeu, des de la Fundació Gadeso sempre hem defensat que l'opinió de la ciutadania és tant vàlida (o més) que la dels experts en qualsevol temàtica; i el turisme no n'és una excepció. Totes les dades i previsions indiquen que la temporada 2015 serà molt positiva en termes de visitants però, quines mesures s'haurien de prendre per millorar el producte i per tant la rendibilitat empresarial i social? La millora serà igual a totes les illes? Quins són els punts forts i els punts febles del nostre turisme? Com afectarà el canvi polític?

Hem volgut començar aquest Quadern amb les mateixes preguntes de l'anterior (278), referides als efectes que pot tenir el **canvi de color polític** sobre el turisme, per facilitar l'anàlisi de les diferències entre les percepcions dels empresaris del sector i les del conjunt de ciutadans de les illes.

Així doncs, aproximadament un de cada tres illencs opina que no hi haurà modificacions substancials en la **gestió del nou Govern de les Illes Balears en matèria turística**, però a diferència de l'empresariat, són més els ciutadans que observen amb optimisme les polítiques que, almenys en teoria, es desenvoluparan per part del nou executiu. Els "pessimistes" se situen al voltant del 20%).

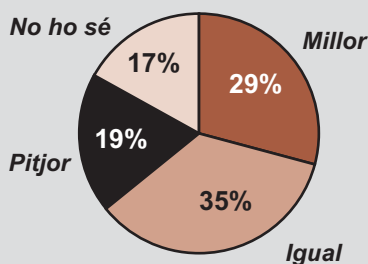
També hem volgut demanar als ciutadans per una de les mesures que més polèmica va suscitar durant les negociacions per assolir el pacte de governabilitat: la introducció d'un **impost**, similar a la famosa ecotaxa, **que gravi les estades turístiques**.

Com es pot veure a la taula inferior, aquí també hi ha diferències significatives amb els empresaris, doncs una majoria de ciutadans es mostra **a favor del nou impost**, al·legant que serà beneficiós per a tothom. Si a aquest percentatge hi sumem els que l'acceptarien si hi hagués consens (17%) i els que lliguen la seva implantació a la manera que s'estableixi per recaptar-la, el suport ciutadà que rep aquesta nova "ecotaxa" és innegable.

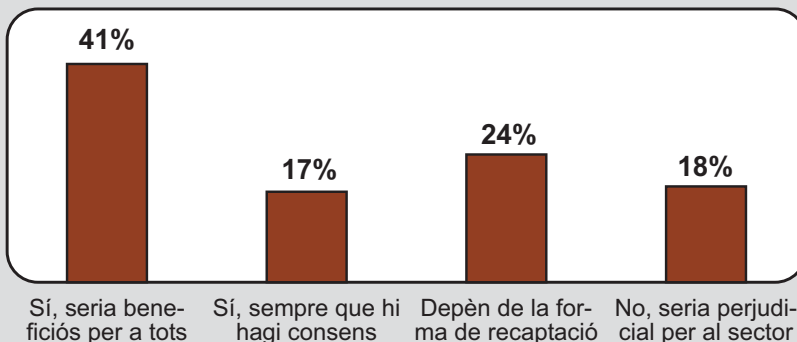
LES PERCEPCIONS CIUTADANES I EL CANVI DE GOVERN

TAULA 1

En comparació amb l'anterior, creu que la gestió del nou govern en matèria turística serà...

Creieu que s'ha d'aplicar un nou impost turístic, com figura en l'acord de governabilitat?

Font: Baròmetres Gadeso. Estiu 2015

QUADERNS GADESO SOBRE EL TURISME. ANY 2015

- Opinió empresaris (pre-temporada). Juliol 2015
- Opinió ciutadana sobre el turisme. Juliol 2015
- L'opinió dels turistes (Mallorca). Agost 2015
- L'opinió dels turistes (Menorca, Eivissa i Formentera). Agost 2015
- Anàlisi zona turística (Cala Millor). Agost 2015
- Opinió dels empresaris turístics (post-temporada). Octubre 2015

Podreu accedir de manera gratuïta a tots aquests Quaderns Gadeso a www.gadeso.org

MÉS TURISTES: MÉS RENDIBILITAT?

Segons la majoria de previsions, les perspectives per la temporada alta 2015 són, pel que fa al nombre de visitants, positives. No obstant, hem de tenir en compte diversos factors que matissen aquestes expectatives. Primer, encara que sigui significatiu el nombre de visitants, el més rellevant és la rendibilitat, tant econòmica (compte de resultats) com social (creació de llocs de feina); i segon, que el sector turístic no es redueix només a l'allotjament, doncs hi hem d'incloure la mal denominada oferta complementària. En aquesta pàgina s'analitzen precisament les opinions ciutadanes envers aquest probable increment del nombre de visitants i les seves repercussions en l'economia i en la societat balear.

ALLOTJAMENT: REPARTIR MILLOR LA RENDIBILITAT

TAULA 2

	Balears	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera
Creixerà l'ocupació hotelera	84,8%	85%	81%	87%	84%
S'incrementaran els beneficis empresarials (compte de resultats)	73,6%	74%	65%	79%	76%
Augmentarà la "rendibilitat social" (més llocs de feina, més benestar...)	17,1%	17%	15%	19%	16%

% respostes afirmatives Font: Baròmetres Gadeso. Estiu 2015

El Govern i els mitjans de comunicació no es cansen de repetir-ho: les temporades dels darrers anys han estat espectaculars i la previsió apunta que la d'enguany també ho serà. El problema és que no podem basar únicament l'èxit o fracàs d'una temporada en el nombre de turistes que ens visiten, doncs hi ha molts d'altres factors a tenir en compte. Principalment, la rendibilitat econòmica dels empresaris i la denominada rendibilitat social (és a dir, la creació de llocs de feina).

Una immensa majoria de ciutadans creu que durant la temporada alta 2015 les Balears rebran més turistes que l'any passat, i que això es traduirà en un increment dels beneficis dels empresaris del subsector de l'allotjament (si bé el percentatge que així ho creu no és tan elevat). Per contra, únicament un 17% dels illencs opina que aquestes bones xifres repercutiran positivament en la societat, en forma de nous llocs de feina i, per tant, en un increment del nostre benestar.

OFERTA ESPECIALITZADA: LA NECESSÀRIA RECONVERSIÓ

TAULA 3

	Balears	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera
Hi haurà més despesa turística (els turistes gastaran més)	34,3%	35%	27%	38%	34%
S'incrementaran els beneficis empresarials (compte de resultats)	21,1%	21%	15%	26%	24%
Augmentarà la "rendibilitat social" (més llocs de feina, més benestar...)	10,7%	11%	5%	14%	12%

% respostes afirmatives Font: Baròmetres Gadeso. Estiu 2015

Un altra prova que palesa que el nombre de visitants no és suficient per garantir l'èxit d'una temporada és la percepció ciutadana envers la despesa turística, fonamental en el compte de resultats de la que ens hem de començar a anomener oferta especialitzada (restauració, oci, esports, transports...). Com es pot comprovar a la taula 3, només un terç dels enquestats opina els turistes gastaran més enguany que en les temporades anteriors i, per tant, és relativament escàs el nombre dels que creuen que els

beneficis de l'empresariat del subsector s'incrementaran.

Les dades referides a la rendibilitat social (com hem dit abans, creació de llocs de feina i millora del benestar ciutadà) són encara més esfereïdores que en l'allotjament. Un escàs 11% s'instal·la en la creença que un sector fonamental del nostre producte com és l'oferta especialitzada aconseguirà crear nous llocs de feina (aquí cal destacar l'encara més negativa dada de Menorca).

PRODUCTE TURÍSTIC POC VALORAT

Per tal de copsar la valoració dels ciutadans del producte turístic, els hem demanat que puntuïn els diferents factors que el conformen. Com és habitual en les nostres publicacions, us oferim els resultats desglossats per illes, doncs, com veurem a les següents pàgines, es detecten diferències significatives entre els distints territoris.

A nivell global, l'**oferta especialitzada** és el subsector que rep una pitjor valoració (i a la baixa), seguit pels **equipaments i serveis** i el **territori**. Les **infraestructures** (xarxa viària, aeroports, ports...) són el factor que rep una valoració menys negativa. No obstant, i com ja hem dit, hi ha importants diferències entre les illes: la connectivitat, tant aèria com marítima, rep una puntuació relativament positiva a **Mallorca**,

però és l'aspecte pitjor valorat a **Menorca** i a **Formentera**.

Ben al contrari, aquestes dues illes aprofiten en l'aspecte **territorial i de protecció del medi ambient**, mentre que a Mallorca i a Eivissa rep males notes, sobretot per la percepció de destrossa i sobreexplotació de determinats indrets d'aquestes illes.

TAULA 4 **LA VALORACIÓ CIUTADANA DE L'ACTUAL PRODUCTE TURÍSTIC DE BALEARS**

	BALEARS	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera
Planta d'allotjament	5,0	5,1	4,9	5,0	5,1
Oferta especialitzada	4,3	4,1	3,8	5,0	4,8
Infraestructures (xarxa viària...)	5,2	5,4	4,8	5,0	4,9
Connectivitat aèria i marítima	5,2	5,9	3,3	4,8	3,0
Equipaments i serveis	4,6	4,7	4,5	4,6	4,7
Territori; patrimoni natural	4,7	4,5	5,5	4,4	5,6

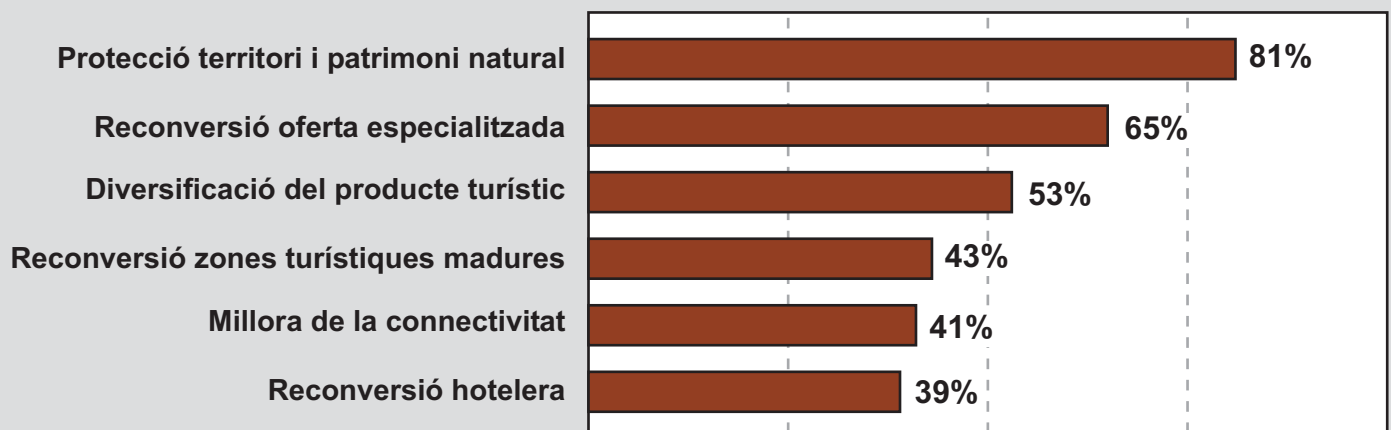
Font: Baròmetres Gadeso Estiu 2015

Tant les dades objectives com les percepcions ciutadanes demostren que el turisme és el **motor de la nostra economia** i, a més, l'activitat que ha de liderar la sortida de la crisi. Naturalment, en un sector tan important i heterogeni, les opinions sobre l'estratègia a seguir o les mesures a adoptar no solen coincidir.

Així, davant el consens majoritari sobre els **problemes** que pateix el sector a Balears (**estacionalitat**, excessiva **dependència** dels dos principals mercats emissors, **obsolescència** de part de la planta d'allotjament, creixent **competència** d'altres destinacions, **manca de**

competitivitat...) una majoria de la població creu que, en primer lloc, s'ha d'augmentar la **protecció del territori i del patrimoni natural**, no només pel seu valor paisagístic i ecològic, sinó com a component bàsic del producte turístic i per tant de l'economia balear. La segona mesura en importància passa per **modernitzar i adaptar l'oferta especialitzada**, entesa en el seu sentit més ampli: restauració, comerç, oci, transport, esport... i apostar de manera decidida per la **diversificació del producte turístic**. La **reconversió de zones turístiques madures** i la millora de la **connectivitat** amb els mercats emissors, són també mesures bàsiques per a la ciutadania.

TAULA 5 **MESURES PER MILLORAR EL NOSTRE PRODUCTE TURÍSTIC**

Respostes múltiples

Font: Baròmetres Gadeso Estiu 2015

FORTALESES I DEBILITATS

Els ciutadans i ciutadanes tenen molt clares les fortalezes i debilitats de la nostra activitat turística. Si es considera la importància de reactivar el turisme amb criteris de major i millor competitivitat en el conjunt de la nostra economia, és necessari considerar, com ja s'ha dit, també l'opinió ciutadana i no només la del sector pròpiament dit.

FORTALESES DE L'ACTIVITAT TURÍSTICA

TAULA 6

	Balears	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera
És la base del nostre benestar	44,6% ↑	45% ↑	41% ↑	46% ↑	52% ↑
Genera llocs de feina	19,9% ↓	20% ↓	18% =	21% ↓	23% =
Ens ha obert a altres modes de viure	32,2% ↑	32% ↑	25% ↑	38% ↑	37% ↑

% respostes afirmatives Font: Baròmetres Gadeso. Estiu 2015

Des de fa temps, se considera que el turisme ha estat la **base del nostre benestar**, en tant que principal activitat econòmica de Balears, si bé d'una manera no tant contundent com fa anys. Les percepcions, com és lògic, segueixen condicionades per la situació de crisi, i continua disminuint el nombre d'illencs que no veuen relació positiva en el binomi **activitat turística-llocs de feina**, una dades que és preocupant però comprensible, donades les escasses perspectives d'ocupació laboral que s'estan donant en aquestes temporades: l'atur baixa, però no es creen nous

llocs de feina, i l'ocupació que es manté presenta una estacionalitat a l'alça i, sobretot, unes elevades dosis de precarietat.

Aquestes perspectives estan molt afectades pel model seguit dins el sector turístic, basat en una **mà d'obra intensiva i de baixa qualificació** i que ens està conduint a una situació de desocupació i, principalment, d'augment de la temporalitat i la precarietat en els llocs de feina de la nostra principal activitat econòmica.

DEBILITATS DE L'ACTIVITAT TURÍSTICA

TAULA 7

	Balears	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera
Excessiva ocupació del territori	88,4% ↑	89% ↑	94% ↑	82% ↑	95% ↑
Excessiva estacionalitat	99,0% =	99% =	100% ↑	98% =	100% ↑
Excessiva dependència de l'activitat turística	87,0% ↑	87% ↑	92% ↑	83% =	86% ↑
Treball de baixa qualitat	64,5% ↑	68% ↑	65% ↑	55% ↑	57% ↑

% respostes afirmatives Font: Baròmetres Gadeso. Estiu 2015

L'**estacionalitat** de l'activitat turística continua sent la principal debilitat detectada per la ciutadania. Aquest problema endèmic a la nostra comunitat (de fet, se'n parla des de fa dècades i mai no s'ha arribat a solucionar), es manifesta una vegada més com una màxima preocupació pels seus efectes negatius sobre l'activitat econòmica en general i sobre l'economia familiar en particular, afectada també per un **treball de baixa qualitat** i una contractació laboral cada cop més unida a conceptes com temporalitat i precarietat.

A més, la percepció ciutadana d'una **excessiva dependència de l'activitat turística** a la nostra comunitat creix en relació a l'any 2014, com també ho fa la preocupació per l'**excessiva i desordenada ocupació pel nostre territori** (producte natural i paisatgístic com a factor fonamental de l'oferta turística). En definitiva, la ciutadania percep cada cop amb més força la necessitat d'una reconversió del nostre model turístic per poder assolir una competitivitat essencial en el sector però que no sigui incompatible amb el manteniment del nostre patrimoni natural.

Amb el suport de

EMASA

Ajuntament de Palma

Fundació GADESO: C/Ter nº14 1er. Palma de Mallorca - 07009
 TEL. +34 971 479503 FAX. +34 971 470042. PÀGINA WEB: www.gadeso.org
 E-MAIL: fundaciogadeso@gadeso.org
 Dipòsit legal: PM-436-2011

